

IBRIS | We know
books
Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Mihai Eminescu. *Un suflet trudit* / – București: Paul Editions,
2023

ISBN: 978-606-9703-14-4

MIHAI EMINESCU

Un suflet trudit

Tehnoredactare: *Paul Editions*
Coperta: *Lucian Enache*

Paul Editions

Casa Presei Libere 1, corp C1, Sector 1, București

www.pauleditions.ro

e-mail: pauleditions@gmail.com, office@pauleditions.ro,
vanzari@pauleditions.ro, nicoleta.petcu@pauleditions.ro,

mihaela.enache@pauleditions.ro

tel: 0730.660.427; 0731.884.583

Tipar: ARTPRINT

E-mail: office@artprint.ro

Paul Editions

OMUL

Așa cum l-au cunoscut

Una dintre cele mai mari încântări ale copilăriei și adolescenței noastre a fost citirea celor dintâi poezii de Eminescu. Versurile divine ale unei *Crăieșe din Povești* sau cele ale părții întâi din *Scrisoarea III*, recitite de sute de ori, ne ridicau pe undele unui ritm fermecător în lumea unui rai sufletesc fără nume și fără seamăn. Și ca noi, erau fascinați de ele și alți tineri; astăzi e toată suflarea românească.

Poezia lui a aprins și întreținut astfel ca un foc sacru în sufletele câtorva generații o lumină și o căldură ideală – partea cerească din viața noastră – într-o epocă de proză și de materialism. Mai mult: bucăți alese din poezia lui au fost admirate în diferite limbi străine cucerind pentru totdeauna pagini în antologiile și istoriile literare universale. Glasul unui poet român, prin frumusețea cântecului său, a pătruns în corul poezilor omenirii. Aceste virtuți ale poeziei lui – unice până astăzi în literatura noastră și nedeslușite încă de critică în substanța lor esențială, adică în misterul frumuseții lor intime – ne impun nu numai o datorie de cult către marele poet, dar și pe aceea de a încerca să ne dăm seama mai de aproape de adâncimea izvoarelor minții și inimii lui și mai ales de valoarea și felul factorilor care au contribuit atât de fericit la viața și splendoarea operei sale.

Poet liric prin excelență, Eminescu își scrie în poezie istoria sufletului său. De la cele dintâi încercări ale lui și până la cele din urmă, n-avem, în mai fiecare bucată, decât un vis al poetului urmat de dezamăgirea lui. Cunoașterea intimă, dar a omului și vieții lui este în chip firesc punctul de plecare al cercetării de

față; fără de ea nu i-am putea înțelege pe deplin opera. Pe de altă parte și în același timp, acolo unde nu-i vom putea desluși bine viața, dată fiind discreția lui, vom avea recurs la poezia sa, chiar la bucățile în care ni se dă înfățișarea altor ființe, fiindcă și acelea au tot viziunile splendide ale minții sale, ele sunt adică tot el. Opera sa întreagă, nefiind prin urmare decât o transfuziune, a lui însuși și totodată o identificare continuă a vieții lui, se va completa împreună cu omul ca trupul și sufletul aceleiași ființe.

*

Din cercetările de până acum, familia lui Eminescu, cu toată rădăcina străină a numelui ei, se trage dintr-un neam de țărani, Eminovicenii, din satul Călinești, județul Suceava din Bucovina. Cel dintâi pe care-l cunoaștem cu numele acesta, e Vasile Eminovici, bunicul lui Eminescu, care știa puțină carte și, având glas frumos, era dascăl la biserica din sat. Vasile Eminovici avu trei feciori: cei doi dintâi, Gheorghe și Ștefan, au părăsit casa părintească trecând granița în țară; cel de al treilea, Ion, a rămas acasă și căsătorindu-se avu urmași neînzuiați. Dintre cei doi care trecuseră în țară, Ștefan a dispărut, nu i s-a mai dat de urmă, se crede că s-ar fi călugărit. Gheorghe însă, se căsătorii la Botoșani și deveni tatăl poetului. Soția lui, după datele fratelui lui Eminescu, căpitanul Matei Eminescu, era fata Stolnicului Vasile Iurașcu din satul Joldești și a Paraschivei născută Donțu. Acest Donțu ar fi fost muscal, fugit din Rusia și pripășit pe malul Siretului, nu departe de Sărăfînești, unde, deghizat în haine de țaran, se ocupa cu stupăria. El vorbea nemțește, franțuzește și polonește și, luând ca menajeră pe lângă dânsul o fată din Sărăfînești anume Caterina, fiica unui țaran, Ion Brehuescu, trăii cu ea și făcu pe Paraschiva, bunică poetului. Vasile Iurașcu, arendaș de pe acolo, se amorezează de Paraschiva o luă de soție și avu cu ea pe Raluca, mama poetului.

Gheorghe Eminovici, tatăl lui Eminescu, era un bătrân înalt și voinic, hazliu și vesel cu lumea, sever și aspru cu cei din casă și mai ales cu copiii: pe Eminescu îl bătea regulat de câte ori era neascultător și faptul i se întâmpla des, fiindcă-l credea ca cel mai rău copil al său. Caracter hotărât și ferm, deși cam otova, violent și cicălit, harnic și fără vicii, deși îi plăceau petrecerile

și le făcea des la țară la el; isteț la minte și iscoditor de snoave, el avea un talent rar de a imita vocea și mișcările altora, pe cepelegi, pe gângavi, pe boierii cu tabieturi; avea o memorie extraordinară știind în toate amănunțimile viețile oamenilor însemnați din Moldova și genealogiile lor; era iscusit în a istorisi lucruri văzute sau întâmplăte, având un glas frumos, vorbind curat românește și cunoscând limbile polonă, rusă și ruteană și puțin franțuzește și nemțește. Poseda în casă o bibliotecă, adunată și citită cu sfințenie, în care cronicarii români erau la loc de cinste. Prin puțină-i avere și prin căsătoria lui, voi să treacă și trecu drept boier, cu rang de căminar. Ocupându-se cu agricultura din tinerețe, ca țiitor de registre la început și apoi ca administrator pe moșia Dumbrăveni a boierului Constantin Balș, cumpără jumătate din moșia Ipotești din Moldova de sus de la un oarecare Hurmuzache unde dăramă casa veche, făcând în locul ei un fel de curte boierească cu cerdac. Având ideile lui, el își înzestră fetele și, cu toată dorința ce avea de a-și instrui băieții, îi lăsă mai mult în voia soartei, chiar când erau în străinătate. El trăii până la 72 de ani și muri în 1884 de o afecție genito-urinară.

Soția lui era o femeie mică de statură, oacheșă, cu fruntea mare și ochii negri, o ființă blândă și c-un zâmbet dureros pe gură, bună și miloasă peste fire, plângând lesne, iubindu-și copiii cu pasiune, supusă bărbatului ei și foarte evlavioasă. Se ruga de mai multe ori pe zi și cu toată credința în fața icoanelor de la care aștepta totul. Avusesse ca zestre 3.000 galbeni, ceea ce era destul de mult pe vremea aceea. Ea muri de cancer la 15 august 1876 în vârstă de 60 de ani și fu îngropată ca și soțul ei la Ipotești, lângă biserița de-alături cu curtea.

Din o însemnare scrisă de mâna lui însăși pe un registru al *Convorbirilor Literare*, Mihai Eminescu s-a născut la Botoșani în ziua de 20 decembrie 1849. Această dată e confirmată de o altă însemnare a tatălui său pe psaltirea pe care trecea nașterile copiilor săi. Acolo stă scris: „Astăzi 20 Decembrie 1849, 4 ceasuri 15 minute evropenești, s-a născut fiul nostru Mihai“.

După actul de naștere din mitrica aflată la biserica Uspeni cu hramul adormirii Macii Domnului din orașul Botoșani, Eminescu s-ar fi născut la „15 ianuarie 1850 din părinții Gheorghe Eminovici proprietar și soția lui Ralu, născută Vasile Iurașcu, care

primi botezul în 21 Ghenarie, s-a numit Mihail, având naș pe d-lui Stolnicul Iurașcu“. Credința noastră este că Eminescu s-a născut la 20 Decembrie 1849; deosebirea de 25 zile dintre această dată și cea de 15 Ianuarie 1850 din actul de naștere, ar putea proveni din faptul că actul de naștere a fost transcris după botezul copilului, câțva timp după naștere, adică din memorie.

Eminescu era al șaptelea copil la părinți între șase frați și patru surori. Fratele cel mai mare, Șerban, a studiat clasele gimnaziale la Cernăuți și Medicina la Viena și în Germania, dar ducând o viață grea ca student și fiind de o constituție delicată, s-a îmbolnăvit și a murit tânăr la 1874. Al doilea frate, Nicu a învățat Dreptul la Sibiu. Era inteligent, tăcut și studios. Întors la Ipotești, izbucni în el o boală venerică și s-a împușcat în 1884. Al treilea frate, Iorgu, a studiat în Prusia, apoi a intrat în armată, unde s-a distins. Înaintat în grad, a avut misiuni din partea Regelui Carol I. El muri în vârstă de 29 de ani de pneumonie în 1873 și fu înmormântat la Ipotești. Ilie, cel de al patrulea frate, avea talent la desen, a studiat Medicina la București și a murit de tifos în 1862 sau 1863. Al cincilea frate Matei, a studiat politehnica la Praga, a fost căpitan în armată și a murit în 1929. În sfârșit, Vasile, mort copil în vârstă de un an și jumătate. Între surori, cea de a treia Henrieta, a jucat un rol oarecare în viața poetului îngrijindu-l când era bolnav. Ologă de la 5 ani, ea a murit de apoplexie cerebrală în vârstă de 32 de ani, în 1889.

Dintre frații lui, Șerban a fost remarcat prin studiile sale eminente atât în țară cât și în străinătate, unde a mirat pe profesorii lui.

Eminescu a moștenit mai multe însușiri de la părinții săi: de la tatăl său, un fizic bine dezvoltat și robust, o minte ascuțită, însetată de cunoștințe și dispusă să se înavuțească continuu, o memorie prodigioasă, glasul lui frumos de tenor, poate chiar și darul plăsmuirii; de la mama lui, asemănarea suflătoare și a feței, ochii și ovalul figurii, sensibilitatea lui de o extremă impresionabilitate și acel misticism al ei subtilizat la el în metafizicism.

Anii copilăriei, i-a petrecut la țară, la moșia lor Ipotești, trăind mai mult singur, retras prin poieni de păduri și prin câmpii, unde firea lui visătoare se afunda în tainele și frumusețile naturii.

Satul Ipotești e la un ceas depărtare de orașul Botoșani, pe

stânga șoselei naționale, într-o vale retrasă și liniștită, înconjurată cu dealuri păduroase altădată. Tupilat acolo în fundul văii ca uitat de lume și alcătuit din câteva case și bordeie umile de săteni, de curticia boierească și de clopotnița de lemn de lângă bisericuța, plecată și cu streșini cernite, aproape gata să cadă la pământ, satul dăinuiește într-o pace adâncă de țară, în o singurătate și o tăcere întinsă, peste care plutește o nesfârșită melancolie. El a fost firul de tort din care s-a urzit lumea copilului Eminescu, cu tristețea sufletului său și cu nostalgia orizonturilor infinite. Acolo, neînțeles de nimeni, fără să știe cineva, el dispărea de-acasă, intra în pământ, uneori săptămâni întregi, fără să i se dea de urmă. Nu se juca, nu stătea de vorbă cu băieții din sat și nici cu frații lui și aproape nici nu vorbea cu ei. „Umbla toată vremea singur cu câte o carte în buzunar, mâncând uneori câte un covrig la două trei zile“. S-ar putea zice că el își uita de familie, de părinți, de frați și de surori și își căuta altă familie, în natura ce-l înconjura și care-l „umplea de cântec și de dor“.

De altfel, iată cum ne-o spune în amănunte el însuși:

Fiind băiet, păduri cutreeram
Și mă culcam ades lângă izvor.
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
S-ascult cum apa suna 'ncetișor;
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor...
Astfel ades eu nopți întregi am mas
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna, îmi bate drept în față,
Un raiu din basme văd printre pleoape,
Pe un câmp e-o argintie ceață,
Sclipiri pe cer văpae peste ape...¹

Natura de-acolo a fost cea dintâi comoară adâncă, pe care o descoperi simțirea lui. Câteodată, se ducea de asculta basmele unei babe care „făcea și dezlega farmecele“ și de la care a aflat

¹ Versurile acestea și altele de felul lor le cităm ca puncte de reazim biografice. Ele sunt încercări părăsire de poet.

el cele dintâi frumuseți ale limbii populare românești, o a doua comoară a sufletului său. Și tot acolo, a descoperit inima lui și pe a treia comoară, o copilă de la țară, care fu cea dintâi dragoste a lui. În aceste trei izvoare, stă ca în sămbure întreg poetul Eminescu de mai târziu. Într-o zi de petrecere cu mai mulți tineri de seama lui, într-un oraș mare, el, cu sufletul lui pururea întristat, se va da la o parte din mijlocul lor și-și va aminti de acele zile ale copilăriei în versurile intitulate *Un Roman*, o pagină de autobiografie, în care găsim detalii frumoase din viața lui, precum și descrierea pitorească a Ipoteștilor.

...Au unde merge 'n gându-i?... În valea lui natală
În codrii plini de umbră, prin râpe ce s'afund,
Unde izvoarele-albe murmure dulci esală
Și scapăr' argintoase lovindu-se de prund.

Ar vrea ca să revadă colibele de paie,
Dormind, cuiburi de vultur, pe stânci ce se preval,
Când luna printre nouri, regina cea bălae,
Se ridică prin codri din fruntea unui deal...

Ar vrea să rătăcească câmpii înfloritoare,
Unde-ale lui zile din raze le-a țesut,
Unde 'nvăța din râuri murmurul de 'ncântare
Și pricepea din codri misterul lor tăcut.

O babă, ce atâtea povești știa, câte fuse
Torsese în viață-i, pe el l'a învățat
Să tâlcuiască graiul ș'al păsărilor spuse
Și murmura cuminte a râului curat.

.....

Văzându-i istețimea, țăranii din Ipotești ziceau că-i un copil năzdrăvan, fiindcă, între altele, el prezicea vremea. Într-o vară, tatăl lui voind să scoață la treierat, Eminescu privind cerul l-a oprit zicându-i să nu facă asta că are să vie un puhoi așa de mare încât are să iee snopii după arie. În adevăr a doua zi a căzut o ploaie așa de mare că înotau caii până la brâu în apă.

Școala primară – clasa III și IV, căci clasa I și II le-a învățat probabil acasă – și-o făcu el la Cernăuți în Școala Greco-Orientală, numită pe atunci „National Hauptschule“, dus de tatăl său care avea o mare încredere în învățătura și seriozitatea școalelor nemțești. Această școală germană e un fapt care va juca un rol însemnat în cariera lui literară și chiar în istoria literaturii române. El ieși din ea clasat fiind finele anului școlar 1859-60, al cincilea între 82 de elevi. La început, Eminescu întâmpină greutăți în limba nemțească în care se preda cursurile, dar în cele din urmă le învinse și-și asimilă bine chiar această limba. Pe băncile școlii, el continuă a fi același copil de capul lui, impresionat de tot ce vedea și mai ales de tot ce-l contraria. Ținut de rău, poate pedepsit pe nedrept, el fugi de două ori de la școală întorcându-se pe jos acasă la Ipotești. Rana mai adâncă decât la alții și poate și dorul de cele dragi lui și lăsate la țară îl făceau de pleca mânat ca de un bold lăuntric.

Când îl văzu întâia oară tatăl său, îl prinse și-l bătu trimițându-l la școală. De a doua oară, el nu mai avu curajul să vie acasă, ci rătăci câteva zile prin sat și pe șoseaua națională. Tatăl său îl prinse și-l pedepsi din nou ținându-l legat toată ziua. El, blând și bun, zicea tatălui său: „De ce mă legi degeaba că eu știu să mă dezleg“.

La începutul anului 1859, anul Unirii, el era încă în vacanță la țară. Tatăl său, cu grupul politic din care făcea parte, era contra Unirii, fiindcă, zicea el într-o scrisoare adresată Caimacamului Vogoride, „scumpa noastră Moldovă ar fi amarnic lovită dispărând granița de la Focșani. Strămoșii ar blestema din gropnițele lor...“,

Eminescu, dimpotrivă, deși copil de nouă ani, era din tot sufletul pentru Unire. Viziunea lui de mărire a țării începea să-i trezească patriotismul. În ajunul Unirii, tatăl său plecă la Iași, iar el, auzind de la țăranii strânși în fața casei Popii Vasile că se va înfăptui a doua zi actul Unirii, se întoarse repede acasă strigând de bucurie: — Ura! trăiască Unirea, și, fără să mai aștepte, începu de cu noapte să împodobească gardul și pridvorul casei cu ramuri de brad verde și ferestrele cu stegulețe de hârtie colorată. A doua zi, cântece și veselie pe toți țăranii din sat care cu micul Eminescu printre ei jucau de cutremurau dealurile și răsunau pădurile.

În septembrie 1860, el trecu la liceul I. R. din Cernăuți, unde profesa pe atunci marele naționalist Arune Pumnul, atât de iubit

de Eminescu și care fiind mai mult bolnav, era condus aproape totdeauna de el până la trăsura și uneori până acasă. Lecțiile lui Pumnul de gramatică și de literatura română erau o sărbătoare pentru elevi, căci el punea inimă alături de știința lui și fiind om suferind nu râdea niciodată având vecinic o înfățișare îndurerată, ceea ce impresiona și mai tare pe Eminescu. La rândul lui, Arune Pumnul iubea pe Eminescu ca pe cel mai bun elev al său. Alte materii de liceu și în deosebi matematicile, predate rău, le învăța în silă. Față de colegi, bunătatea lui Eminescu se arăta în vecinicul lui zâmbet, îndatorându-i cu tot ce putea. Cum pe vremea aceea nu era o gramatică tipărită de limba română, elevii învățau după dictatul profesorului. Lui Eminescu însă, îi încredințase Pumnul manuscrisul său și el îl împrumuta la toți cu multă bunăvoință cu condiția să nu-i îndoiaie colțurile de la file.

Odată, colegul lui, Ștefanelli, fiind pedepsit ca să facă carceră, lui Eminescu i se făcu milă și împrumutându-se cu bani de la servitorul școlii, intră la încarcerat oferindu-i buzunarele pline de covrigi.

În alte privințe, Eminescu fu și aici un elev tot în felul lui, distingându-se mai mult prin lucruri și vederi originale. În ceasurile libere, pe când ceilalți mergeau de se jucau cu mingea pe câmpul din dosul grădinii publice, el stătea mai curând acasă și se cufunda în cărțile ce le lua din biblioteca liceului, iar când se întorceau ceilalți seara, le povestea, încântat, din cele ce citise ziua. O carte de care nu se despărțea și pe care o purta în buzunar chiar și la preumblări, era istoria *Weltgeschichte de Welter*, carte atrăgătoare prin aceea că descria miturile, poveștile și legendele tuturor popoarelor vechi.

La cursuri, atenția lui nu era ațintită de obicei asupra obiectului ce se preda, ci gândul lui cutreiera mai des alte lumi; de aceea și avea note rele la *atențiune*. Era în mic ceea ce ne mărturisește el că se petrecu ceva mai târziu la prelegerile de istoria Egiptului la Viena:

Și privind pânjeniișul din tavan, de pe pilaștri,
Ascultam pe Craiul Ramses și visam... la ochi albaștri...
Și pe margini de caete scriam versuri dulci de pildă:
Către vreo trandafirică și sălbatică Clotildă...
Când suna, știam că Ramses, trebuia să fi murit...

Clasa I gimnazială merse totuși bine, obținând o medie generală bună, clasificat fiind în primul semestru al 11-lea între 69 de elevi, iar în al doilea al 23-lea între 66. În gazdă, stătea la un birjar rutean, anume Țirtek, împreună cu alți colegi. Casa aparținea bisericii Sfânta Treime și slujise mai înainte de chilii de călugări. Iarna, din pricina încălzitului, erau îngrămădiți toți într-o singură cameră: scundă, lungăreață, în veci nemăturată, unde erau și alți cinci colegi, având ca mobilier o măsuță cu două picioare partea opusă rezemându-se de zid, așezată lângă unica lor fereastră, vreo trei paturi, care de care mai șchioape, unul cu trei picioare, altul cu două la un capăt, iar cu capătul celălalt așezat pe pământ, un scaun de paie găurit, trei sfeșnice de lut cu lumânări de seu, o lampă veche, mormane de cărți pe masă, pe sub paturi, pe fereastră; la pământ, o rogojină pe care se tolăneau colegii jucând cărți și fumând din lulea, ceea ce făcea atmosfera și mai cumplită... Pe când ceilalți jucau cărți, râdeau, beau și povesteau, el, cu capul așezat între mâini, cu coatele rezemate de marginea mesei, neascultând la ei, citea romanțuri fioroase și fantastice².

Casa era în mijlocul unei grădini și ei, înfometaji fără îndoială, se sculau noaptea și furau poame din grădină până ce i-a prins birjarul. Ca să se răzbune, se duceau noaptea la fereastra lui, îl strigau cu glas prefăcut și fugeau de se ascundeau; el ieșea de două-trei ori afară neștiind ce să creadă. Altădată, spunându-i că odaia lor avea stafii, el s-a dus să doarmă cu dânșii. Atunci, ei scobesc un dovreac mare, în chip de cap de mort, cu găuri drept ochi și gură, așează o lumânare în el, îmbracă pe unul din ei cu un cerșaf punându-i pe cap dovreacul cu lumânarea aprinsă, în vreme ce altul zgâlțâie fereastra c-o sfoară și un al treilea strigă cu glasul dintr-un pahar: — hoții fură iapa din grajd, Țirtek! Buimăcit de somn, birjarul fuge repede spre grajd, unde dă de vecinul potcovar care tocmai fura poame... Casa aceea s-a dărâmat. În fața ei s-a ridicat Universitatea de astăzi.

Cu cât năzbâțiile, romanele și citirile lăaturalnice îi luau timp mai mult, cu atât școala rămânea pe plan mai secundar. Așa fiind, clasa II merse greu. În semestrul I, el ieși clasificat al 59-lea între 72, iar în semestrul II abia al 62-lea între 73, încât rămase

² Geniu pustiu

repetent, continuând până în primăvara anului 1863, când, din aprilie, nu i se mai găsește numele în registrele școlii.

Probabil fugise iar acasă. Hotărârea și drumul acesta îi erau acum familiare.

„Într-o zi frumoasă de vară, scrie el, îmi făcui legăturica, o pusei în vârful bățului și o luai la picior drumul cel mare împărătesc. Mergeam astfel printre câmpii cu holde. Holdele miroseau și se coceau de arșița soarelui. Îmi puseseam pălăria în vârful capului, astfel că fruntea îmi era liberă și goală..., numai lucii și mari picături de sudoare îmi curgeau de-a lungul obrazului... Zi de vară până seara, am tot mers fără să stau. Soarele ajunsese la apus, aerul începea a se răcori, holdele păreau că adorm din freamătul lor lung. ...Oamenii se întorceau de la munca câmpului cu coasele de-a spinarea, fetele cu oale și doniți, boii de la care trăgeau încet la jug, stelele se aprindeau una câte una tremurând pe cerul albastru, apoi luna ca o seceră, apoi scârțâitul carelor, apoi fluere melancolice, toate farmecele unei nopți de vară“... La granița de la Mihăileni, neavând nici pașaport nici bilet de circulație, se piti în dosul unei harabale cu mărfuri și trecu granița fără să fie observat. De aici, o luă iar la picior și merse toată noaptea până ce-și văzu „satul cu căsuțele cele mici, acoperite cu paie ca niște cuiburi de vulturi“...

În toamna anului 1863, el ar fi urmat la gimnaziul din Sibiu, iar în primăvara anului 1864 reapăru din nou în Cernăuți, cu gândul de a trece examenele în restanță.

Tocmai atunci însă, în 1/14 martie 1864, se arătă pentru întâia dată în Cernăuți, trupa de actori români de sub direcția Faniei Tardini și a fraților Vlădicești. Scopul venirii ei era reînvierea sentimentului național prin auzul limbii române pe-o scenă bucovineană. Efectul actorilor asupra publicului român fu, mai presus de toate așteptările, o adevărată însuflețire patriotică. Episcopul însuși cu tot clerul asistă la reprezentații. Eminescu, entuziasmat, mergea regulat la teatru, fie strecurându-se printre publicul ce ieșea în antract după actul întâi al reprezentațiilor, fie cerând și căpătând un bilet din cele 40 gratuite ce le împărțea profesorul Zbiera între elevi. Eminescu era foarte atent în teatru la jocul actorilor de pe scenă, stătea nemișcat și absorbit de desfășurarea piesei și învăța totul pe din afară, mai ales melodiile.

Părăsind această trupă Cernăuții în 15 mai 1864, Eminescu se

luă după ea prin Moldova. Dar într-un oraș, îl prinde tatăl său, îl pedepsește și-l face funcționar, mai întâi practicant la Tribunalul din Botoșani și mai pe urmă copist la Comitetul permanent.

Din întâmplare, venind atunci din străinătate fratele lui Șerban, student în anul al II-lea la Universitatea din Erlangen și găsind pe Eminescu funcționar, muștră pe tatăl său că împiedicase cariera unui copil așa de bine înzestrat de la natură. Muștrările lui avură efect și Eminescu, dându-și demisia, veni grăbit din nou la Cernăuți, fără să-și ia nici leafa pe luna din urmă, rugând pe președintele Tribunalului s-o încredințeze fratelui său Șerbam. În Cernăuți, trupa Fanei Tardini tocmai sfârșea a doua stagiune a sa la 9 martie 1865. Plecând trupa, dispăru din nou și Eminescu. În toamna aceluiași an 1865, el revine însă la Cernăuți și rămâne întregul an școlar până în primăvara anului 1866, urmând ca privatist. De astădată, el locui în casale lui Arune Pumnul. În casa cea mai mărișoară, locuia Pumnul, în cea mai mică, erau studenții ce-i găzduia el. Tot aici, era și o bibliotecă a studenților români, ferită de ochii lumii străine, deoarece legile școlare de acolo se opuneau ca studenții să aibă biblioteci; ea trecea a fi a lui Pumnul. Eminescu fiind și el bibliotecarul ei îi citi toate cărțile.

În timpul acela, Pumnul era greu bolnav și în ziua de 12/24 ianuarie 1866 el încetă din viață. Eminescu fu consternat, plângea ca un copil. Seara compuse și publică pentru întâia oară poezia: *Lăcărmiioarele învățăcelor gimnaziaști, la moartea prea iubitului lor profesor Arune Pumnul*, tipărită într-o broșurică comemorativă.

O dăm aici ca prima lui încercare publicată.

Îmbracă-te în doliu frumoasă Bucovină
Cu cipru verde 'ncinge antica fruntea ta,
C'acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea!

Metalica vibrândă a clopotelor jale
Vuește în cadență și sună întristat,
Căci ah! geniul mare al deșteptărei tale
Păși, se dusea-cuma pe a nemuririi cale
Și-n urmă-i ne-a lăsat.